

ST. OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 19

91. ÅRGANG

13. OKTOBER

1979

DEN FØRSTE TROENDE

MARIA I DET NYE TESTAMENTE

Ved Aage Hauken o.p.

HVA ER HISTORISK?

Dette spørsmålet melder seg straks man vil si noe om Marias plass i Det nye testamente. Hva vet vi egentlig om henne? Svaret er meget enkelt: vi vet skuffende lite. Teologene som skapte Det nye testamente var opptatt av helt andre motiver og hensyn enn vi er vant til fra moderne bøker om historiske personer. Noen av grunnene til dette skal vi forsøke å belyse i det som følger. For øyeblikket kan vi bare konstatere at kildene *ikke* besvarer spørsmålet vi stilte, og de forsøker heller ikke å gjøre det. En rekonstruksjon av hva den 'historiske Maria' innebærer, blir derfor en meget utakknemlig oppgave. La oss likevel gjøre et forsøk. Først må vi imidlertid bli kjent med den bakgrunnen Det nye testamente ser henne på, nemlig hennes sønn, Jesus.

JESUS FRA NASARET

Historiens Jesus svarer dårlig til de mange fromme og behagelige billeder som er blitt tegnet av ham i århundrenes løp, såvel i kunsten som i litteraturen. Enhver tid vil natur-

ligvis skape seg en Jesus i sitt eget bilde, men med vitenskapelige midler er det etterhvert blitt mulig å korrigere dette vekslende bildet på en del punkter.

Jesus levde i en intens forventning av at Guds Rike var nær, at det skulle komme på overnaturlig vis, med tegn, kraft og myndighet. Selv trodde han seg å leve i de siste dager, like før Guds virkelighet på en definitiv måte brøt igjennom vår virkelighet. Derfor er han så lite opptatt av å reformere jødedommen, av å forårsake sosiale og politiske forbedringer. Hans budskap er helt og holdent et kall til omvendelse, fordi «Guds Rike er Nær» (Mk. 1:15).

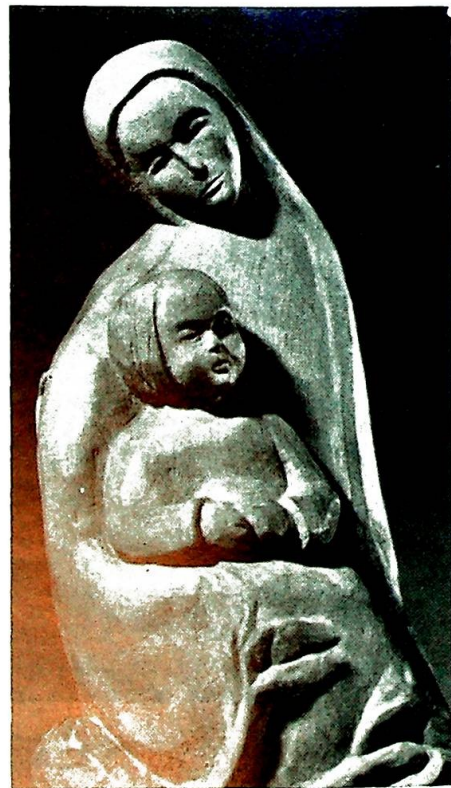
Jesus var ikke den eneste i Palestina som talte et slikt sprog. Johannes Døperen hadde sagt det samme før ham, og mye tyder på at Jesus ble sterkt påvirket av Døperens forkynnelser. Det første vi med sikkerhet kan si vi vet om Jesus, var at han lot seg døpe av Johannes, en asket som forkynte at verdens ende og dommens dag sto for døren. Jesus fortsetter hans gjerning, men gjør det på sin egen måte. Han venter ikke at folk skal komme til ham: han oppsøker menneskene der de befinner seg. Jesus gikk omkring i Galilea og forkynte Gud og Guds Rikes komme. For ham var dette av så avgjørende betydning at han ikke kunne trekke seg tilbake fra verden for å dyrke sin tro i ensomhet (som kommuniteten ved Dødehavet hadde gjort, Kumran-folket). Heller ikke valgte han å leve denne tro asketisk (som Johannes hadde gjort).

Denne tro på fremtiden fikk også store konsekvenser for Jesu syn på nåtiden. Hvis man tror at Gud seirer i morgen, da omvender man seg i dag.

Jesus synes derfor å se sin egen virksomhet, sine tegn og gjerninger, som en begynnelse på Guds Rike, i en endelig forstand: Guds Rike er allerede i ferd med å virkeliggjøres, og han lovet disiplene at de skulle få se det komme i løpet av sin levetid. Jesu intense forventning preger alt han sier og gjør, og hans død vitner om skuffelse og tilsynelatende nederlag.

Det sier seg selv at for mange troende vil et Jesus-bilde som dette være nytt og forvirrende. Det viser oss en Jesus som i vesentlig grad avviker fra 'den snille, gode, milde', vidunderbarnet, den allvitende, osv. Er vi fortsatt villig til å kalle ham 'Herre og Mester'?

Historien endte ikke på Golgata. I mer enn én forstand var det der den begynte. Gud reiste ham nemlig opp fra de døde, gjorde ham til sin Sønn ved å oppreise ham fra de døde (Ro-

merbrevet 1:4). Jesu forkynnelse av Gud ble til Kirkens forkynnelse av Jesus som Messias. Fra nå av er han Jesus Kristus. Navnet Jesus Kristus er blitt den kristne trosbekjennelse: Jesus er Kristus. Men han ble det på en oppsiktsvekkende måte. Korsets tegn tok det lang tid før den tidlige kristne Kirke tok i bruk som sitt samlingsmerke. Det vitnet altfor klart om de historiske fakta bak troens sikkerhet.

JESUS OG HANS FAMILIE

I Markusevangeliet kap. 3, 31—35 får vi et gløtt av hvordan hans egne tok denne uventede utviklingen i hans liv.

... Men han svarer: «Hvem er min mor og mine brødre?» Og med et blikk rundt på dem som sitter der, legger han til: «Dette er min mor og mine brødre. Ja, den som gjør Guds vilje, han er min bror, min søster, og min mor.»

Episoden sier tydelig at familieforholdet på dette tidspunkt var blitt anstrengt. Det er ikke å forundre seg over. I motsetning til alle de andre fra Galilea som hadde oppsøkt Johannes Døperen, vendte Jesus aldri tilbake til familiens hjem og til sine oppgaver der. For hans nærmeste må det ha vært vanskelig å fordøye, og de må ha oppfattet det hele som galenskap. I all sannsynlighet kom de for å hente ham hjem igjen. Svaret de får er tydelig, og de måtte dra tilbake med uforrettet sak.

I en orientalsk sammenheng er en slik utvikling alvorlig. Man bryter ikke med sin slekt uten å sette seg selv utenfor. Man bryter i det hele tatt ikke med sin slekt. Men Jesus hadde gjort Guds sak til sin, og han følte seg fri fra alle naturlige bånd i sin nye oppgave. Hans familie er fra nå av de som tror på hans misjon (smlg. Frans av Assisi).

Vi hører ikke stort mer om Jesu familie før etter hans oppstandelse. Da oppstår noe typisk orientalsk: Hans slektninger synes å hevde retten til lederskap i den unge kristne menighet. En av disse, Jakob, ble en slags

patriark i Jerusalem. At han ble en meget innflytelsesrik person ser vi tydelig av det faktum at både Peter og Paulus behandler ham med stor respekt og forsiktighet.

Imidlertid tok Kirken en annen kurs i tiden som fulgte, og det ble igjen apostler og forkynnere som ledet de troende. Slik har det fortsatt til denne dag. (Sammenligner man med Islam finner vi at Muhammeds familie ble et slags dynasti som ledet den nye religionen i lang tid.)

JESUS OG HANS MOR

At Jesu egen mor var en av de første som kom til troen på ham etter oppstandelsen, ser vi av Apostlenes Gjæringer.

Opplysningene er sikkert et like trygt holdepunkt som episoden fra Markusevangeliet. Hennes liv må derfor ha vært litt av et martyrium. Det beveger seg fra tvil til tro. Og det er denne tro Kirken husker henne for. At hun befant seg i Jerusalem under påskefeiringen og var vitne til det som skjedde, er det heller ingen grunn til å tvile på. Hva hun følte og tenkte vet ingen, *men Kirken har alltid hevdet at hun, lik oss andre, ble frelst ved tro.* Siden hun var Jesu mor har Kirken fra først av knyttet en rik og dyp teologi til hennes navn.

MARIA OG TEOLOGENE

Allerede *Matteus og Lukas* har bruk for Maria når de skriver sine evangelier. Interessen for Jesu begynnelse tiltok med årene og er kun forklarlig når man ser den i lys av Jesu slutt, påskemysteriet. Etter oppstandelsen fikk *hele* hans liv en dypere mening, og han ble fremstilt som 'den skjulte Messias' (f.eks. av Markus). På grunn av den skandale korsets fornedrelse representerte, ble 'protologi' (læren om Jesu begynnelse, hans fødsel) av stor betydning. Dette er ikke å undre seg over, siden begivenhetene hadde kommet som et stort sjokk på Jesu venner og familie, både hva hans død og hans oppstandelse angikk. Ingen hadde ventet at han skulle bli offer for en sammensvergelse mellom jødiske ledere og romerske myndigheter. Like lite hadde noen ventet at hans død skulle få ytterligere konsekvenser. Disiplenes første reaksjon på den tomme grav var at noen hadde stjålet ham! Sannheten tok det lenger tid å innse.

For *Matteus og Lukas* er Maria en skikkelse rik på teologiske symboler. Hun er personifiseringen av Israel (som føder Messias, frelseren) og blir derfor kalt 'jomfru', noe som vi finner mange paralleller til i Det gamle testamente. Jomfrueligheten er der noe teologisk mer enn noe biologisk: jomfru er den som mottar Guds ord, som lar det bære frukt i seg. Idéen om Marias jomfruelighet innbefatter

(forts. side 14)

Funderinger over et JA

Det er mulig, at det er et nåtids fenomen. Det er en sak, som kan være nokså vanskelig å avgjøre; men det er som om, at det i moderne mennesker finnes en ubevisst vegring mot å ta standpunkt. For såvidt er det likegyldig, om en er for eller imot en sak, det synes ofte best å omkringgå en personlig stillingtagen. Er man eksponert for slikt, er det litt etter litt blitt en mare å legge merke til, hvordan man kan stille et helt eksakt spørsmål til en person, og hvordan svaret tar peiling i en helt annen retning. Aldri lyder det, JA! — eller NEI! — Det kunne jo være, AT . . . ! (?) Ja såmenn kunne det det; og det er jo farlig!

Ofte må man stille seg selv det spørsmål, om en slik holdning i det hele tatt er moralsk forsvarlig. Er det overfor medmennesker moralsk forsvarlig hele tiden å dekke seg, så har man sitt på det tørre og aldri senere kan dras til ansvar? Er det moralsk forsvarlig overfor medmennesker å være feig? For det er jo helt nøyaktig det man er, når man unnlater å . . . Og når man er feig, og aldri tør la dra, hverken seg selv eller sine meninger ut på markedet, så de kan bedømmes etter kvalitet, så er man jo ikke så lite løgnaktig. For så driver man jo med løgnen i stedet for å si nei til den og ja til sannheten.

Det har ingenting med katolisisme å gjøre, men sånn sett har det kanskje snarere med medmenneskelighet å gjøre, når det er mulig å peke på historiske personer, som i menneskehetens navn tok standpunkt. Hva enten det så var for eller mot. Det skal innrømmes, at historien i mange tilfelle viste, at det gjorde vondt å ta den beslutning; å ta et standpunkt . . . og så mene det! Noen av dem vi i den henseende kan peke på, har kirken kaldt hellige. Det er ofte vanskelig å se hvorfor. Men gransker vi nærmere i disse menneskers forhold, så ser vi, at grunnen til deres væren i hellighets ry nettopp var, at de gikk inn for en sak. At de tok det personlige standpunkt og ikke deket seg inn under . . . m-næ.

Bibelen peker på, at nemlig det å ta standpunkt i en sak, å si ja og ja takk, kan bli et vendepunkt i verdenshistorien og komme til å bety menneskehetens frelse. Fordi det å si ja, det har noe med tillit å gjøre, og tillit er tiltro til troverdigheten av et tilbud.

Vi kan kanskje ane mellom linjene i beretningen om, hvordan den fattige Jomfru Mirjam fra Nazareth fikk besøk, at innholdet i dette besøk kanskje ikke avfødte et helt så eklatant, ja, som man undertiden gjerne ville ha hatt det til. Men det er mennesker, bibelen taler om, også i dette tilfellet. Så det er helt ut forståelig, om det ja kom nokså fryktsomt. Men det kom. Og det er det, som er hovedsaken.

Det kunne ikke tenkes, at omstendighetene gjorde noe annet mulig. For det, som ble sagt ved den anledningen, var et tilbud, og det var et tilbud, man kunne stole på; så det var ingen grunn til å tvile, selvom situasjonen var nokså særpreget.

Det kanskje noe fryktsomme ja skapte historie. Og grunnet på historiens vitnesbyrd har det ja vist mennesker, at det å ta standpunkt, om enn det skjer med menneskers røst, kan ha betydning langt ut over det givne øyeblikk.

Vi har visst grunn til utover i oktober måned å binde Vor Frue en rosenkrans.
Svend Aage Rasmussen

FRA BISPEDØMMET

Pastor Stjepan Cukman er fra 15. september i år utnevnt til stiftskapellan for Oslo Katolske Bispedømme med den kroatisk sjelesorg som spesialområde.

Herr Lars Basso er fra 15. september i år utnevnt til Kirkelig assistent for Haugesund Menighet for en periode på tre år.

Oslo, 20. september 1979.

+ John W. Gran
Biskop

BISKOP TENHUMBERG DØD

Søndag 16. september avgikk biskopen av Münster, Heinrich Tenhumberg, ved døden av hjerteinfarkt i en alder av 64 år.

Biskop Tenhumberg som inntil for 10 år siden var leder av Kommissariatet for de Tyske Biskoper i Bonn, var en av det tyske episkopats mest markante personligheter.

Mest kjent ble han kanskje for sin innbitte motstand mot liberaliseringen av den tyske abortlovgivning.

Som geistlig leder og beskytter av «Ansgarwerk des Bistums Münster» har han gjennom hele sin 10-årsperiode som biskop av denne by ydet uvurdelig hjelp til Den katolske kirke i de nordiske land.

Jeg lyser fred over hans minne.

+ John W. Gran
Biskop

Oktober måned

er

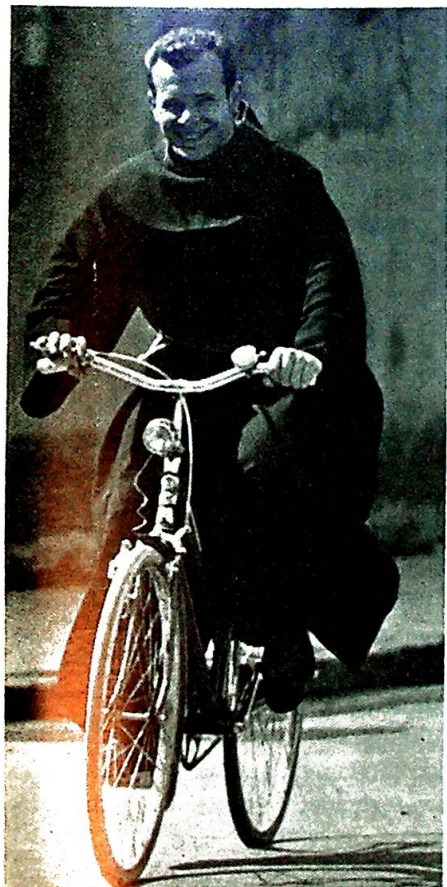
Rosenkransens

måned

Begå selvmord!

Står det tradisjonelle ordensliv over for en gjennomgående rekonstruksjon? — — —

At det romersk katolske ordensliv i de siste år har vært mere eller mindre i fare er en kjennsgjering. På den annen side må man erkjenne, at det især til de kontemplative og ekstremt strenge ordenssamfunn har vært en tilgang som man skal langt tilbake i historien for å se noe av samme karakter. At dette igjen skal skyldes en krise innenfor ordner og kongregasjoner av mere utadvent type, særlig fordi kravet til arbeide utenfor kommunetet og i det moderne materialistiske samfunn utenfor kirkens sfære og strategi, er så en sak for seg. Man tvinges i hvert fall til å medgi, at det er et problem ikke alene for den katolske kirke og de ordensforesatte, men i høy grad

TIL ALLE SOM ENNA IKKE HAR BETALT 1979-KONTINGENTEN:
Vær så snild å innbetale denne til postgiro nr. 2 04 64 80, eller
med bankgiro eller sjekk.
PURRINGER KOSTER OSS TID — OG IKKE MINST UTGIFTER
PÅ VÅRT STRAMME BUDSJETT!
PÅ FORHÅND TAKK!

for de mennesker, som tror på en fremtid innenfor et ordenssamfunn og satser på dette.

Den kjente teolog, *jesuitten Karl Rahner* har i den siste tid beskjeftiget seg inngående med dette forhold, og mener, at det ikke skulle være helt utenkelig i fremtiden, at det kommer til å oppstå ordener, hvor det ikke-sølibatære mønster er et fremtredende trekk. På den annen side mener han dog, at det fortsatt vil være ordner og kongregasjoner av den klassiske type.

Grunnen til at *Karl Rahner* leker med disse tanker er, at det kjente tyske tidsskrift «Der Spiegel» tidligere på året offentliggjorde en nokså negativ prognose for ordenslivet i den romersk katolske kirke. *Karl Rahner* drar imidlertid til felts mot denne sterkt overdrevne negative holdning i juli-numret av de tyske jesuitters blad «Stimme der Zeit» og fastslår, at en prognose av den art, som «Der Spiegel» fremkommer med ikke alene kan stilles ut i fra ordnenes tilbakegang i Europa og U.S.A., men må ses på verdensplan. For i atskillige land utenfor Europa og Amerika er det en tilvekst, som er meget betydelig.

På den annen side, mener *Rahner* videre, er det ikke så helt usannsynlig, at nye former for ordensliv kan oppstå. Han skriver bl.a.: «Det er absolutt tenkelig, at det i fremtiden vil oppstå nye karismatiske fra grunnen av frembrytende former for fellesliv. Disse organisasjoner kan tenkes å bestå av katolikker, som lever i fred og enhet med den hierakiske embedskirke. På den annen side er det ikke sikkert, at de vil la seg innordne av den for øyeblikket gjeldende kirkerett og tradisjonelle romerske organisasjonstrang og la seg foreskrive fra oven og nedetter.»

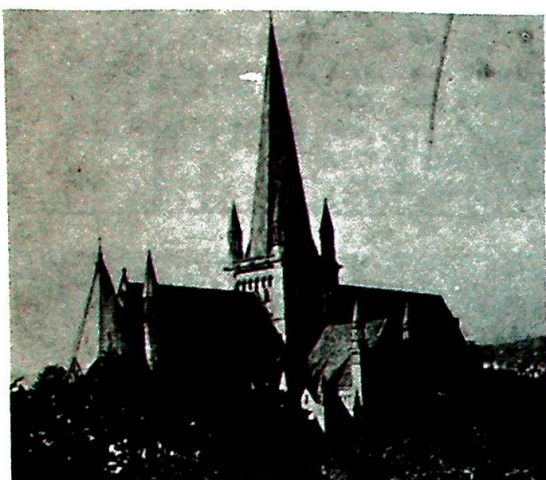
For lite karisme i ordenssamfunnene?

Rahner understreker imidlertid, at intet skal sies imot de tradisjonelle ordenssamfunn og den måten, de har innrettet deres livsstil på; men han spør allikevel: «Skulle det ikke være mulig, at visse mindre ikke lengre tidsvarende ordner kunne utøve en siste heroisk innsats ved å opphøre med å eksistere eller slå seg sammen med mere levedyktige ordenssamfunn?» *Karl Rahner* mener, — «at de gamle absolutt levedyktige ordner må

(Forts. s. 15)

Hellig Olav i folketradisjonen

Av Olav Müller, Trondhjem

HELLIG OLAV I FOLKETRADISJONEN

Det ser ut til at Olavs skikkelse har virket sterkt inspirerende på nordmenns gjøren og laten, ikke bare i katolsk middelalder, men også i etterreformatorisk tid. Hvor kjær han har vært og fortsatt er oss, viser de utallige nedslag i folketradisjonen.

Overalt i landet kan legenden fortelle om kilder han drakk av, og som senere fikk helbredende kraft. Her er et sted i fjellsiden hvor hesten hans satte merker etter seg. Der stod han den gang han jaget trollene bort fra seteren. På denne steinen satt han en gang og hvilte seg. I nordisk flora er det bare jomfru Maria som kan konkurrere med ham. Vi kjenner blomstene «St. Olavs skjegg» og «St. Olavs lysesstake».

Han ble i folks bevissthet en verner av alt som var verd å ta vare på. I middelalderen var han en skytspatron for jordbruk, fiske og sjøfart.

Olsok ble en kirkelig festdag av høy rang. Den ble feiret i alle landets kirker med helgenens eget officium. Det ble det slutt på i reformatorisk tid. Men i tradisjonen levde Olsok videre som folkefest. Bål ble tent. Unge og gamle drog til seters eller kom sammen i bygda. Her ble det holdt festlig måltid med etterfølgende sang, leik og moro. Olavstradisjonen later til å være uhyre seiglivet. Nordmenn greier ikke — tross den historiske rasjonalismes forsøk på å ribbe kongen for alle edle motiver — å slippe taket på Olav digre.

Det deles ut St. Olavsordener. Det holdes minnedager til hans ære. Nye

«Olavssjel» dukker opp som paddehatter i april. En norsk konge blir hans navnebror. Og sannelig truer ikke den steile høvding med å bli en økumenisk helgen. Olsok feires i dag i alle norske kirker — uansett konfeksjon. Han er blitt et kristent samlingsmerke, der hvor ellers splittelsen rår.

HELLIG OLAV OG HISTORIEN

Større tiltrekningskraft øver den S betydning Olavsskikkelsen har hatt for norsk historie. Da kongens og bøndenes hær møttes på Stiklestad, stod Norge mer splittet enn noensinne etter Harald Hårfagres samling av landet. Norges høvdingætter stod splittet i synet på Olavs kongedømme. De fleste stod ham imot. Nå gjaldt det lokalhøvdingenes selvvråderett mot riksstyre under én norsk konge. Så skjer noe av det mest gåtefulle i norsk historie: Kort tid etter kongens fall blir Olav det nasjonale symbol på rikets enhet. Han var gjennom hele middelalderen. Han ble det på nytt etter firehundreårsnatten og fortsatte med å være det like inn i vår tid.

Det ligger et ikke helt ubetydelig drag av norskdom over «Olavskulten», og hvorfor ikke? Kongens personlighet skulle borge for at patriotismen, som følger i hans kjølvann, ikke blir for snever.

Vi skal ikke glemme at Olav var nordmann og europeer. Hans utenlandsreiser var ikke bare vikingtokter. Flere ganger stilte han sin militære begavelse til rådighet for europeiske fyrster. Han likte å samtale

med kloke menn. Han var selv på høyde med de åndelige, kulturelle og politiske strømninger i Europa.

Historiens Olav kan vi godt minnes uten å trekke nisseluen ned over våre norske hoder.

HELLIG OLAV OG KRISTENDOMMEN

Beundring for St. Olavs plass i B folketradisjonen og vårt folks historie kan gi oss gode impulser til å besøke de steder han levde, døde og ble gravlagt. Men dypere grunner for en pilegrimsferd gir de ikke. For de må være religiøse. Det ligger i sakens natur. Nå er det vel ikke riktig å bygge vanntette skott mellom folketradisjonens hellig Olav, historiens norske konge, Olav Haraldson, og rikskirkens St. Olav. For her har vi sider ved en og samme person som gjensidig betinger hverandre. Den umettelige kjærlighet vår eldre historie og folketradisjonen viser Olavsskikkelsen, får sin glans fra helgen-glorien.

Selve helgenkåringen var bevisst politikk hos stormenn, som var misfornøyd med den engelske kong Sveins styre og nå ville støtte opp om Olavs sønn, Magnus, ved farens «hellige blod».

Moderne historikere siterer hverandre her til det kjedsommelige. Professor Fredrik Paasche stiller seg skeptisk til en slik argumentasjon. Han skriver i sin bok «Hedenskap og kristendom» (s. 41): «Mitt inntrykk av forholdet er dette: kongen hadde virket på sinnene med sin tro; den

(Forts. side 14)

Russisk Økumenikk:

Forsoning de russisk-ortodokse kirker imellom?

Det tyske nyhetsbyrå KNA meddelte fra Moskva, at det er krefte i gang for at hele det gapende sår, som etter revolusjonen i 1917 oppstod mellom kristne i Russland og emigrantkirken utenfor. Selve spaltningen innenfor den russiske kirken, betraktes av både patriarkatet i Moskva og av den russiske eksilkirke, om enn av forskjellige grunner som et både nedverdiggende og veskende sår.

Da patriarken *Sergij* i 1927 offentlig uttalte, at den russiske kirke hadde utsonet seg med den ateistiske stat, skilte den russiske kirken utenfor Sovjetunionens grenser seg fra patriarkatet Moskva. Også i selve Russland kom det til en protesterende holdning innenfor den kristne kirke. *Metropoliten Iosif* skilte seg fulgt av et ikke ubetydelig antall av den russiske ortodoksis tilhengere fra den offisielle av

staten anerkjente kirke og gikk under jorden.

Denne undergrunnskirken mener på samme måte som eksilkirken, at den offisielle russiske kirke med patriarken i Moskva i spissen gjennom sin anerkjennelse av sovjetstyrets ateistiske holdning har mistet de guddommelige nådegaver, som spiller en meget stor rolle i den ortodokse teologi og ritus. Det er derfor forbudt medlemmer av den russiske kirke i utlandet å motta sakramentene, når de er på besøk i Russland.

Forson dere!

Den russiske teolog *Dmitri Dudko*, som bor i Sovjet, har derfor ifølge KNA i et brev til den russisk-ortodokse eksilkirken, *metropolit Filaret* i New York oppfordret partene til å gå i forhandling med sikte på utsoning. Det tyske byrå peker på, at *Dudko* også i utlandet betraktes som en uavhengig og modig forsvarer av den kristne tro. Han har i mange år vært suspendert fra sitt embede i den russiske kirke i Sovjetunionen og bor nå utenfor Moskva. Han har likeledes vært utsatt for ganske hårde represalier fra den kommunistiske stats side.

Dudko oppfordrer sine kristne medbrødre utenfor Russlands grenser til å forson seg med den offisielle kirken i Sovjet; i det han mener, at den eneste mulighet for de ortodokse i Russland til å utøve og praktisere den kristne tro, er å slutte seg til den russiske kirke, som er offisielt anerkjent av staten. KNA's kilder i Sovjetunionen mener å vite, at *Dudko* sier at det ikke har noen hensikt å gå inn i undergrunnskirken eller å la seg begrave i katakomber, da den ortodokse undergrunnskirken bare har

få medlemmer etterhvert, ingen biskoper og ytterst få prester. Rent teologisk mener *fader Dudko*, at det er tull å hevde, at det ortodokse russiske patriarkat i Moskva ikke besitter nådemidlene. Det er jo simpelthen et spørsmål om det enkelte menneskes og den enkelte prests forhold til Gud, i det den ortodokse kirke i likhet med den romersk katolske lærer, at det er embedet, som har betydning, og det er i kraft av og gjennom embedet, at nådemidlene fremgår. Således at det uavhengig av den pågjeldende persons intellektuelle eller moralske situasjon er mulig for de troende å få del i kirkens nådemidler.

Ifølge det tyske nyhetsbyrå oppfordrer den russiske teolog og eksprest derfor eksilkirken til å «vise forståelse for de troendes lidelser i hjemlandet.» — «Hvordan kan det finnes frelse i splittelse?» spør han. Med sitt forbud mot nadverdsfelleskap med det russiske patriarkat har Metropoliten i New York — «innkapslet seg i rettskaffenhet og syndfrihet.» Og han har derved drevet «patriarkatet ut i forderv». Ifølge den russiske prest er patriarkatet i Moskva — «en kirke under korset!» — «Fra det russiske Golgata kommer det kanskje helbredelse til hele verden!»

KNA medgir, at det absolutt ikke er noen lett sak å avgjøre, om *Dudko's* oppfordring overhodet vil vinne gehør noen steder. Da patriarken i Moskva under det siste all-russiske kirkemøte forsøkte å ta kontakt med eksilkirken med henblikk på forsoning, var det mildest talt en fiasko.

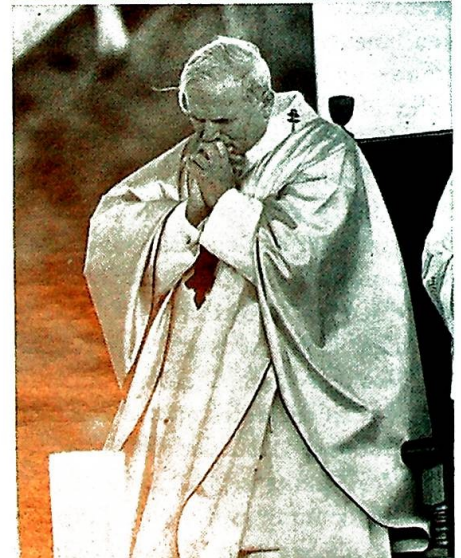
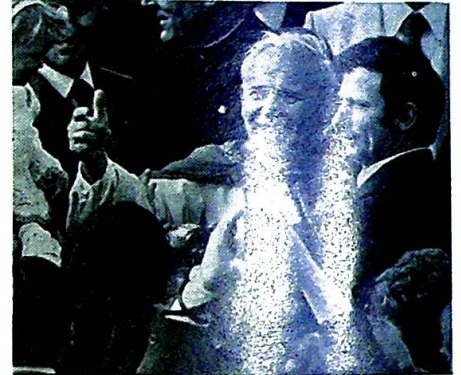
SAR.

ASIA

I september starter katolsk nyhetstjeneste for Øst- og Sorøst-Asia i Hong Kong. Union of Catholic Asian News er et svar på det økende kravet om at nyheter fra den tredje verden skal komme fra journalister derfra og ikke fra vestlige nyhetsbyråer. Tjenesten skal komme med ukentlige bulletiner med kirkestof og mediastoff i asiatisk perspektiv. Fra før finnes det en månedlig luthersk nyhetstjeneste for Asia, Asian Lutheran News i Hong Kong.

ALN, Hong Kong

Jeg er ikke politiker - Jeg er prest!

Lytt Ikke til hatets og gjengjeldelsens røster!

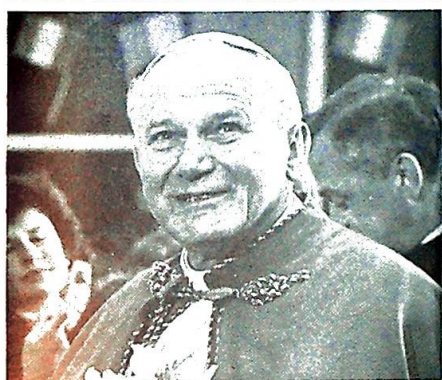
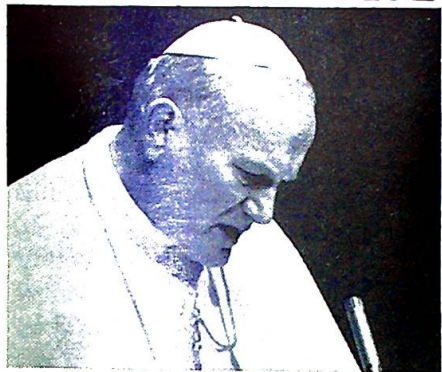
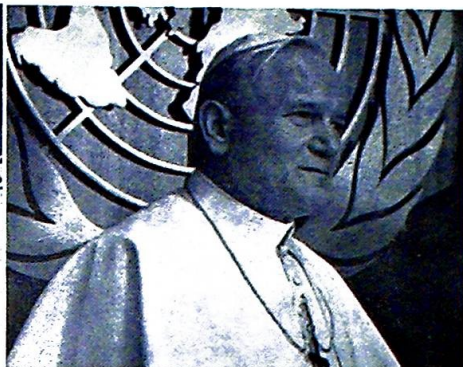
Ethvert menneskelig samfunn, etnisk, historisk, kulturelt og religiøst har rettigheter som må respekteres.

Vold er forbrytelse mot menneskeheten, fordi den ødelegger samfunnets vesentligste funksjon.

Til katolikker såvel som til protestanter er mitt budskap kjærlighet og fred!

Jeg bønfaller dere på mine kne:
AFSTA FRA VOLD!

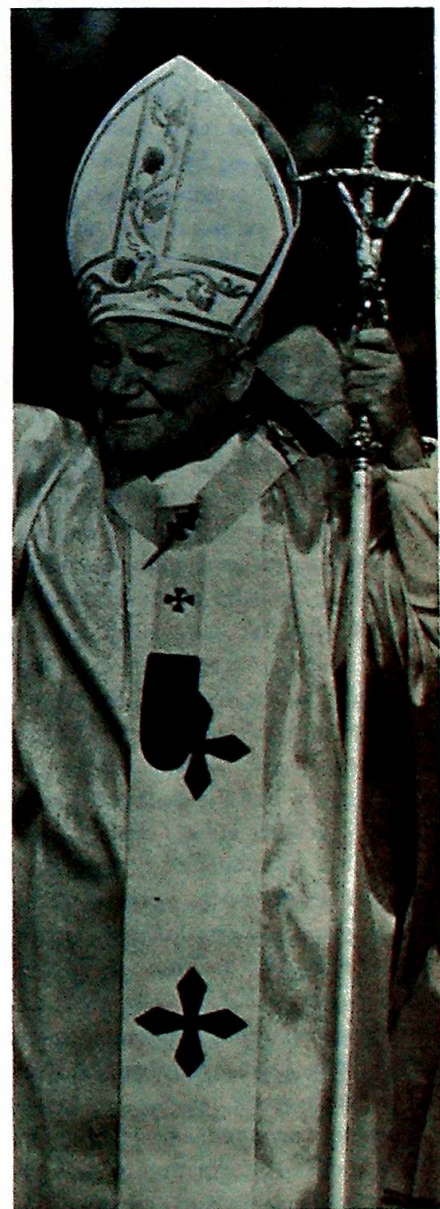

Eire,
United Nations,
U.S.A.

Utryddelse av krig krever utryddelse av årsaker til krig:

UNDERTRYKKELSE AV MENNESKELIGE OG RELIGIØSE RETTIGHETER, SAMT DEN URETTFERDIGE FORDELINGEN AV DE MATERIELLE LIVSFØRNER OVERALT PÅ DENNE PLANET!

Radikal katolikk!

Ny erkebiskop av Cantebury

Som det tidligere har blitt meddelt i massemedia, tar *dr. Donald Coggan* sin avskjed som erkebiskop av *Cantebury*, og leder av det verdensomspennende forbund av evangelisk katolske kirker av den anglikanske tradisjon den 25. januar 1980.

Det ventes, at hans etterfølger ville bli utnevnt av den britiske regjering senere på høsten, men ifølge bl.a. det katolske tidsskrift *The Tablet* har den britiske krone foretatt et overordentlig utradisjonelt skritt, idet man ikke, som det gjennom de siste fire hundre år har vært brukt i den engelske kirken har latt den engelske regjering med premierministeren i spissen foreta en utnevnelse av den øverste britiske kirkeleder som en stats- og embedshandling. Man har derimot overfor domprosten og domkapitlet i *Cantebury* pekt på en bestemt person, som mulig av disse instanser valgbar kandidat.

Regjeringen har oppfordret den 57-årige biskop av *St. Albans*, *dr. Robert Runcie* til å ta imot domkapitlets eventuelle valg som den engelske kirkes primas og leder av det anglikanske kirkeforbund. Det er et ganske uvanlig skritt regjeringen her har foretatt, idet *dr. Runcie* dels vil bli den første erkebiskop i *Cantebury* etter *Henrik den Attendes* tid, som ikke tidligere har innehatt erkebispestolen i *York* før sin utnevnelse. Dels, at man har gått tilbake til før-reformatorisk sedvane å la representanter for kirken foreta den endelige avgjørelse med hensyn til dette viktige embedes besettelse. I virkeligheten er det tale om en dobbelt-nominasjon fra kirkens side, i det det ifølge *The Tablet* er første gang, at de nye lovbestemmelser angående besettelser av bispeembeder i *Storbritannia*, som ble vedtatt av Underhuset for to år siden,

har blitt tatt i bruk. Her har regjeringen benyttet seg av en ny institusjon i *England*, *The Crown Appointment Commission*, som er en sammensetning ikke av *Englands* bisper, men representanter for både legfolk og geistlige i den anglikanske kirken.

The Tablet beretter videre, at *dr. Runcie* så snart hans nominasjon var blitt offentlig kjent, innkalte til en pressekonferanse i *London*, hvor han pekte på, at han som biskop i *England* må ta tydelig stilling til viktige problemer og hendelser i nasjonens liv. For å kunne gjøre dette, mente han, måtte og skulle han være i bred kontakt med mennesker både innenfor og utenfor den kristne kirkes rammer for å kunne skape et arbeidsfellesskap, som i det hele tatt kan funksjonere: — «så når jeg taler, er jeg ikke bare en banal plaprende maskin!»

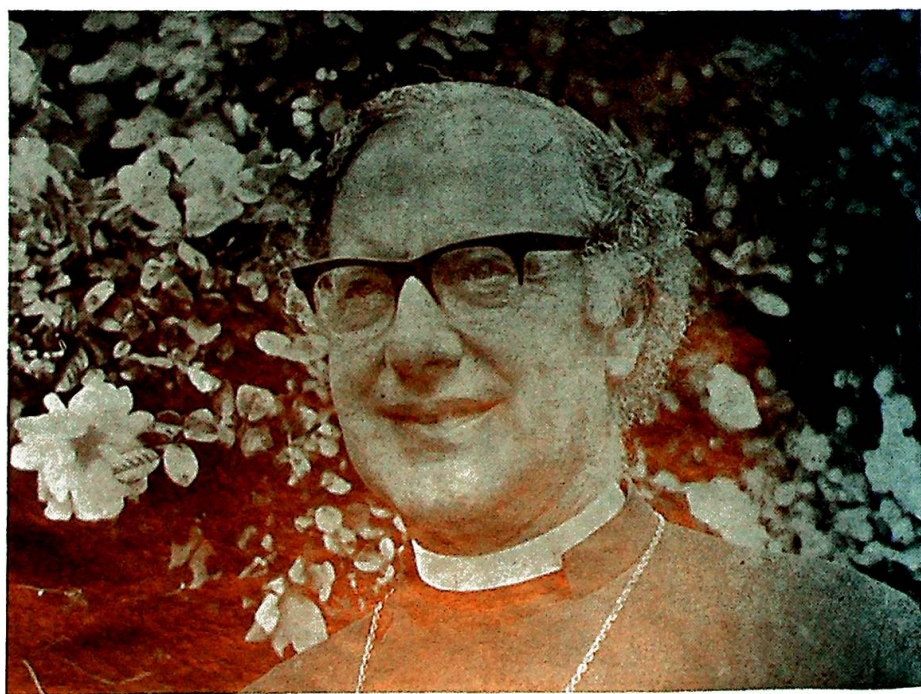
Dr. Runcie er kjent for sin innsats i forholdet mellom den anglikanske og den ortodokse kirke og således ikke

et ubeskrevet blad med hensyn til spørsmålet om kirkens enhet og det almene økumeniske arbeide. Han uttalte i den forbindelse til pressen, at da han tidligere har hatt anledning til å besøke og ha kontakt med adskillige ortodokse patriarker, ville det glede ham, hvis han snart kunne få leilighet til å tale med paven. Likevel som det er hans store ønske, at det skulle bli mulig å oppnå full enhet blant de protestantiske kirkesamfunn.

Det uunngåelige spørsmål om sitt teologiske standpunkt og kirkelige tilhørsforhold innenfor den engelske kirke, besvarte *biskop Runcie* med en flott bemerkning, idet han kaller seg selv for, «Radikal Katolikk!»

Den nye erkebiskop av *Cantebury* har ingen uttrykt *geistlig* karriere bak seg. Han er akademiker med rot i den tradisjon, som utgår fra *Oxford* og *Cambridge*, og han har blant annet vært forstander for *Cuddeston College* i ti år. Han er gift og har to barn, og ble biskop i *St. Albans* i 1973.

Primas for den romersk katolske kirke i *England*, *Kardinal Basil Hume* uttrykte seg ifølge *The Tablet* i anledning av *dr. Runcie's* nominasjon på følgende måte: «Jeg er sikker på, at de romersk katolske menigheter i *England* og *Wales* vil dele min glede og tilfredshet over utpekingen av den nye erkebiskop i *Cantebury*. *Bis-*

Nei til hierarki!

Fra velunderrettet kilde meddeles det, at jesuitterordenens general, *pater Pedro Arupe* på det tyske misjonsråds plenarforsamling nylig krevde en ny kirke for ungdommen.

Arupe mener, at skjønt den kristne ungdom utgjør den største andel av den kristne verden, betraktes den stadig som en randgruppe i det moderne samfunn som sådan. Ikke desto mindre peker *pater Arupe* på den enorme tilvekst, som ungdommen utgjør på verdensbasis, hvilket i mangt og meget har gjort de unge til en særlig samfunnsklasse med egne ønsker, maktmidler og behov.

Det er blant ungdom en utbredt avsky for alt som smaker av institusjon, hierarki og autoritet. Og jesuitenes generalførster mener, at dette i mange tilfelle kan være uttrykk for, at mange i virkeligheten lengter mot en organisasjon eller gruppe med kirkelig innhold; selvom den, understreker han, skal være en kirke med en helt ny struktur og en uttrykksform, som moderne mennesker forstår. «Den kirke, de unge drømmer om, er en åpen kirke, som interesserer seg for menneskers konkrete liv,» fortsatte han. «De unge ønsker en kreativ og forstående kirke, som taler sannhet! Og taler sant uten å være redd!»

Kop Runcie har lenge vært respektert utenfor sin egen kirkes grenser. Hans erfaring som prest, hans omfattende vitenskapelig viten og hans økumeniske ånd vil meget sikkert bli medvirkende til en tålmodig samtale mellom de kristne kirker. Jeg har vært sammen med ham opptil flere ganger, og jeg vet, at romerske katolikker i England sammen med meg vil be for, at hans gjerning må bli både fruktbar og av lang varighet.»

Svend Aage Rasmussen

Pater Arupe fortsatte og sa: «Det skal ikke undre meg, om en ungdom som med all kraft og med hud og hår, ofte med livet som innsats har forskrevet seg til marxisme og terrorisme, vil være like rede til å bli minst like så engasjerte «Jesu Kristi medarbeidere», hvis de bare kunne møte overbevisende forbilder.»

«Ungdommen er bedre enn sitt rykte,» var en av jesuittergeneralens påstander. «Det er absolutt ikke galt, når de unge avviser vår tids sivilisasjon og protesterer mot den form, den har antatt,» sa han videre. «Vi har faktisk skapt en sivilisasjon og et samfunn, som ikke er tilfredsstillende. Den anklage, de unge retter mot oss, er i seg selv av meget stor verdi, og gir anledning til håp for fremtiden.»

SAR.

VEST-TYSKLAND FÅR KATOLSK-LUTHERSK BIBEL-OVERSETTELSE

For første gang i historien får Vest-Tyskland nå en internasjonal bibeloversettelse der både lutheranere og katolikker deltar i arbeidet. Den nye oversettelsen, som blir utgitt mot slutten av året, er allerede blitt anbefalt av den katolske biskopskonferansen til bruk i gudstjenester, i forkynnelsen og i undervisningen. På den evangeliske siden vil man ikke slippe Lutherbibelen og anbefaler derfor den felles oversettelsen først og fremst til bruk i økumeniske sammenhenger.

Oversettelsesarbeidet begynte i 1962 og mer enn 100 bibelforskere, religionspedagoger, liturgiske eksperter og språklige konsulenter har deltatt i arbeidet. Man har klart å bli enige om felles betegnelser og navn på de forskjellige bøkene og på de bibelske personer. Innledningene til hver enkelt bok og ordforklaringene er godkjente av den katolske kirken og akseptert av de evangeliske medarbeiderne.

Kirke Aktuelt

SYD-AMERIKA

Peru har vedtatt, at ingen misjonsselskap skal få lov til å øke antallet av misjonærer i landet. Men familier, som reiser hjem, kan erstattes av andre.

Santalen

MARIAHOLM

Legmannsrådet i Oslo Katolske Bispedømme avholder i dagene 27. og 28. oktober sitt halvårslige møte for utsendte medlemmer fra de katolske menigheter. Det er utsendt innbydelse til blant annet menighetsrådene i de katolske menigheter i Norge og til skandinaviske kontakter.

Møtet er i særlig grad tenkt å skulle konsentrere seg om temaet, «Den kristne families rolle i verden i dag», og man har derfor bedt lederen av Kirkens Familierådgivningskontor i Oslo, pastor Albert Assev og dommer Anna-Louise Beer om å tale. Og i særlig grad peke på problemer og utfordringer den kristne familie møter i den moderne pluralistiske verden.

Legmannsrådet poengterer, at målet med dette møtet ikke bare er, at utvalgte menighetsmedlemmer får anledning til å høre foredragene og eventuelt være delaktige i diskusjon og gruppearbeide; men at den mening, som ligger bak menighetenes sammenkomster på Mariaholm er og har alltid vært at arbeidet derfra skal føres videre i lokalmenigheten. Man ber derfor om, at deltakerne gjøres oppmerksom på, at de må være villige til å forsøke å danne familiegrupper innenfor deres menigheter etterpå.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy messe
OSLO: St. Olavs domkirke	lörd.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sønd.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	—	—
St. Hallvard kirke, Frans'kanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
St. Dominikus kirke, Domin'kanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55	9.00	11.00	—
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00	—
ARENDAL: St. Franciskus kirke, lörd.: 18.30	18.30	11.00	—
Tyholmen, tlf. 22 209	sønd.: 8.00	—	—
BERGEN: St. Pauls kirke, lörd.: 19.00	19.00	11.00	—
Chr'stiesgt. 16, tlf. 21 54 10	sønd.: —	—	—
Vår Frue Kirke, Helleveien	sønd.: 9.30	—	—
Florida kapell, Nygaardsgt. 124	19.00	—	—
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, lörd.: 18.00	18.00	10.30	—
Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	sønd.: 8.30	—	—
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: St. Peters kirke, Kr'st'ian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: St. Torfinns kirke, lörd.: 18.00	18.00	11.00	—
Torvg. 113, tlf. 23 751	sønd.: —	—	—
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195		11.00	—
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lörd.: 18.00	11.00	—
	sønd.: —	—	—
LILLEHAMMER: Mariakirken, lörd.: 18.00	18.00	10.00	—
We'demannsgate 3 A, tlf. 52 550	sønd.: —	—	—
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.30	11.15	—
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	17.00	—
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00	—
STABEKK: Maria kirke, lörd.: 8.30	8.30	10.45	—
Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	—	—
Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69	9.30	10.30	—
STAVANGER: St. Svithuns kirke, lörd.: 17.00	17.00	—	—
Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	sønd.: 8.30	11.00	—
	9.30	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00	—
VOSS: St. Olavs kapell Finne, tlf. 12 510		Efter avtale	—
TRONDHEIM: St. Olavs kirke	8.45	11.00	—
Prinsensgt. 2a2	19.00	—	—
B'skopen og prestegården, tlf. 21 214		—	—
St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Fl'intgt. 5, tlf. 72 779		11.00	—
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29		11.00	—
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467		11.00	—
ALESUND: Vår Frue kirke, lörd.: 17.00	17.00	11.00	—
Norvesund, tlf. 37 558	sønd.: 8.30	—	—
TROMSØ: Vår Frue kirke, Stor- lörd.: 18.00	18.00	11.00	—
gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	sønd.: —	—	—
St. Elisabethsøstrene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: St. Eysteins kirke, lörd.: 8.15	8.15	10.30	—
Hernesveien 22, tlf. 21 783		—	—
HAMMERFEST: St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00	11.00	—
HARSTAD: St. Sunniva kirke, lörd.: 15.00	15.00	10.30	—
Skolegt. 4, tlf. 61 501	sønd.: —	—	—
NARVIK: Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82		18.30	—
SELFORS: Vår Frelsers kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale	—

VERDEN OMKRING OSS

750 000 FLYKTNINGER MELLOM TO NABOLAND Uløst flyktningeproblem i Angola og Zaire

Det finnes fremdeles mer enn en halv million flyktninger fra Angola i nabolandet Zaire, samtidig som det finnes 250 000 flyktninger fra Zaire i Angola, melder flyktningeavdelingen i Den All-Afrikanske Kirkekonferansen (AACC).

På grunn av den vanskelige politiske situasjon mellom de to land har ikke flyktningesituasjonen bedret seg, selv om forholdene mellom landene offisielt ble normalisert i fjor høst.

President Mobutu har erklært et generelt amnesti for flyktninger etter at han og Angolas president Agostino Neto i fjor undertegnet en avtale om fredelig sameksistens. Noen få flyktninger har vendt tilbake, mens størsteparten altså fremdeles oppholder seg i Angola.

Kirke Aktuelt

Den første egentlige nedrustningsavtalen i verden var forbudet mot bakteriologiske våpen. Her var det ikke snakk om bare å begrense våpenkappløpet, men om å totalforby et våpen. Konvensjonen trådte i kraft i 1975. I mars neste år møtes underskriverne i FN for å vurdere om den har holdt mål. Konvensjonen pålegger underskriverne å ødelegge alle slike våpen og alt utstyr som måtte til for å spre dem. Men kontrollmulighetene har vært dårlige, og det er ikke utenkelig at enkelte land fortsatt oppbevarer f.eks. varianter av pest til bruk i krig.

FN Fakta

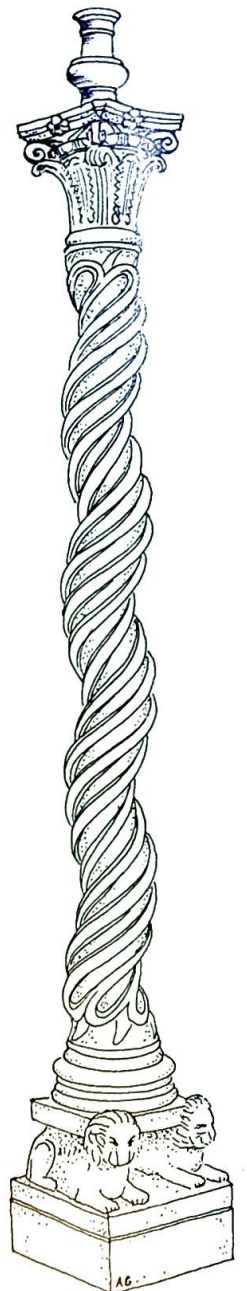
Antallet av medlemmer i den Koptiske Kirke, som antas å ha blitt grunnlagt av evangelisten Markus i året 42 er ca. 42 millioner mennesker. Den har spilt en viktig rolle ved munke- og klosterlivets opprinnelse. (Antonius, Pachomius) og dens misjonsanstrengelser strakte seg langt ut over Egyptens grenser. (Etiopia, Sudan, Jemen, India.)

Signum

Bare 18% av de studenter, som har gått i katolsk gymnas i Ungarn og senere har anmeldt seg til høgskestudier har blitt antatt. Den tilsvarende prosent-sats for studenter fra statlige gymnas er 48! Til tross for at undervisningen ved de katolske gymnas står på anerkjent høyt nivå.

Signum

St. Olav
Det
katolske
nyhets-
magasin
for
hele
NORGE

Ved utgangen av århundret vil en milliard mennesker leve i byer i u-landene. Arbeidsstokken vil ha økt med ca. 550 millioner mennesker. 40 byer i u-landene vil ha mer enn 5 millioner innbyggere hver, og en by, Mexico City, kan nå 30 millioner innbyggere hvis veksten fortsetter like så hurtig som nå.

FN Fakta

U.S.A.

Mormonkirken vil i år avertere for ti millioner kroner i *The Readers Digest* (Det Beste). Mormonkirken er for tiden, det samfunn, som vokser fortest i U.S.A.

Santalen

FRANKRIKE

En fransk statistikk forteller, at 95 % av franskmennene ingen bibel har.

Santalen

Den nederlandske kirkeprovins har av pave Johannes Paulus II blitt innkalt til en ekstra synode i Roma. Anledningen er de motsetninger, som det lenge har vært, dels mellom den nederlandske katolske kirken og Vatikanet, dels mellom de nederlandske biskoper innbyrdes. Tidspunktet for synoden har ennå ikke blitt offentliggjort, men alt taler for, at den vil finne sted i begynnelsen av det nye år. Man vet heller ikke, hvilken sammensetning den får, bare at de syv biskoper kommer til å delta, og at Johannes Paulus selv kommer til å være ordfører. Det må ansees for gitt, at representanter for geistligheten og de troende kommer til å delta. Man vet heller ikke ennå, hvilke emner, som kommer til behandling; bare at teologiske og pastorale problemer skal diskuteres.

Signum

BØNNENS APOSTOLAT!

I oktober måned ber Kirken for at kateketerne må styrke misjonsånden hos barn, unge og voksne.

Engelske bøker:

Daniélou/Morrou: *The Christian Centuries: Vol. I — The First Six Hundred Years*, kr. 145,—.

Knowles/Obolensky: *The Christian Centuries: Vol. II — The Middle Ages*, kr. 210,—.

Aubert: *The Christian Centuries: Vol. III — The Church in a Secularized Society*, kr. 210,—.

Daniélou: *A History of Early Doctrine before the Council of Nicea, Vol. I: The Theology of Jewish Christianity*, kr. 144,—.

» *Vol. II: Gospel Message and Hellenistic Culture*, kr. 114,—.

» *Vol. III: The Origins of Latin Christianity*, kr. 115,70.

Daly: *The Origins of the Christian Doctrine of Sacrifice*, kr. 49,90.

Vorgrimler: *Dogmatic vs. Biblical Theology*, kr. 35,—.

Dom Gregory Dix: *The Shape of the Liturgy*, kr. 98,50.

Verheul: *Introduction to the Liturgy*, kr. 28,—.

Bouyer: *Life and Liturgy*, kr. 72,50.

Gelineau: *The Liturgy Today and Tomorrow*, kr. 24,30.

Schillebeeck: *The Eucharist*, kr. 46,75.

Lambdin: *Introduction to Biblical Hebrew*, kr. 51,80.

A Pastoral Guide to Canon Law, kr. 42,90.

Tracy, Küng, Metz: *Toward Vatican III — The Work that needs to be done*, kr. 91,45.

Metz: *Theology of the World*, kr. 31,—.

Copleston: *History of Philosophy, Vol. 1—9*, billigutg. Selges enkeltvis à kr« 15,—, 22,— pr. bd.

» *Thomas Aquinas*, kr. 78,50.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

NORSK SHELL A/S

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

Maria i det . . .

(Forts. fra s. 3.)

hos disse to evangelistene også idéen om biologisk jomfruelighet. Det fremgår med all mulig klarhet. Men det er ikke nødvendig å legge hovedtrykket på denne siden av historien, siden 'jomfru' er et så rikt teologisk begrep i Israels tro.

Hos Johannes er tendensen til å se Maria som en personifisering utvidet ytterligere. Hun står her som selve Kirkens mor, Kirken selv. Derfor lar han i kap. 19, v. 26—27 Jesus knytte Maria og disiplene sammen.

Han sier til henne: 'Kvinne, der står din sønn.' Og så, henvendt til disippelen: 'Der står din mor'. Og fra den stund av tok disippelen henne til seg.»

For kirkefedrene og kirkemøtene ble Maria viktig på flere vis. Når kirkemøtet i Efesus vier henne så stor oppmerksomhet, er det fordi hun er blitt selve beviset på Jesu menneskelighet. Disse konsilfedrene kjempet mot den tro at Jesus bare var menneske på en tilsynelatende måte, og ikke reellt. (doketisme). På samme tid hevdet dogmene om Marias biologiske jomfruelighet at Jesus var mer enn en jøde. På denne måte søkte de å si at Jesus var Guds sønn, og de sa det via Maria.

Maria ble derfor fra først av benyttet *kristologisk*, hun sier noe om Jesus Kristus, og ikke så mye om seg

selv. Det er viktig å huske på dette i en katolsk sammenheng hvor Maria ofte er blitt et teologisk objekt i seg selv. En slik teologi strider mot det vi fant i Det nye testamente og det som kirkefedrene søkte å understreke. Det annet Vatikankonsil har på ny minnet oss om Marias opprinnelige plass i teologien. Dette kirkemøtet gav oss ingen selvstendig behandling av Jesu mor, men omtalte Maria i det dogmatiske dekret om Kirken. På denne måten har de knyttet gammel og ny teologi sammen og antydnet en veiviser for de troendes fromhetsliv. *Kirken ser henne som den første frelste. Mer enn det: hun er blitt den første helt frelste.* Hun står som et pant og en garanti på Guds seier i Jesus Kristus og hans endelige mening med sin Kirke. I denne forstand er hun fortsatt 'alle troendes mor'.

I den katolske tradisjon vokste Maria og ble stadig større, sett fra et teologisk standpunkt. Når man ser på de mer ekstreme retningene denne utviklingen førte til, er det befriende å besinne seg på det tidligste vitnesbyrdet vi finner i Det nye testamente (Markus og Lukas i Apostelgjernningene). Hun var en jødisk mor hvis sønn fullstendig kom til å forandre hennes liv, og mange andres med. Marias plass er i første rekke blandt de troende, og vi skylder henne, i respekt og kjærlighet, at hun ikke får overskygge sin sønn i hans funksjon som den eneste egentlige mellommann og frelser.

St. Olav i . . .

(Forts. fra side 6)

lå der nu og ventet på inderligere tilslutning. Da kom følelsen av urett øvd mot forkynneren og gjorde overgangen til ham sikrere. Inntrykket av den falnes personlighet vokste, ble klarere. Det fremmedfølte ved ham, det uforståtte, ble gjennomtenkt på ny. Til slutt ble den falne en lysskikkelse i menneskenes bevissthet. Man gir ikke en fyldestgjørende forklaring ved å understreke de verdslige moti-

ver som kan ha ledet høvdingene til å arbeide for erkjennelsen av kong Olavs hellighet. Den religiøse følelsesbølge som Olavstroens raske utbredelse forutsetter, må også ha beveget høvdingenes sinn. Så tidlig som i 1031, helligkjennelsens år, har de neppe sett noen klar politisk linje fremover».

Lignende tanker beskjeftiger Sigrid Undseth i hennes bok «Norske helgener» (s. 122). Hun skriver: «Et år etter at kongen var falt på Stiklestad — — — er vide kretser av folket i Norge, og ikke minst i Trøndelag, hvor motstanden mot hans kongemakt alltid hadde vært skarpest, overbevist om at den døde konge nu er en mektig helgen i himmelen». Her siterer hun Glælogskvida hvor Thorarin Lovtunge oppfordrer kong Knuts engelske sønn, Svein, til å be Olav gå i forbønn for seg. For han er en mektig megler hos Gud. Synden fikk han rensket bort før han døde. Ved hans grav kneler en hær av menn som trenger hjelp. Blinde og stumme farer helbredet hjem.

Og hun fortsetter: «Hvilken rolle så Olavs helgenry kom til å spille politisk, eller hvordan det ble utnyttet av de menn som besluttet å bli kvitt engelskmannen og gjøre Olavs lille sønn til konge i hans sted — av Thorarins dikt får man ikke inntrykk av at de brede lag i folket tenkte slik. De strømmet til kongens grav for å få hjelp i sine ganske private sorger og sykdommer, så snart det spurtes at nu var Olav blitt en mektig forbeder i himmelen. — — — Til å begynne med var det åpenbart ikke gått opp for mange mennesker at Olav Haraldssons helgenry også kunne bety en styrkelse av rikstanken og av nordmennesenes uvilje mot å bli styrt av utlendinger».*

U ndertegnede har dessuten vanskelig for å tenke seg biskop Grimkjell som en slu og beregnende kirkepolitiker. Snorre forteller jo at

* Felles for de to forfattere er deres overbevisning om at kongens helgenry har sin årsak i kongens faktiske hellighet — intuitivt forstått av småkårsfolk.

det var ham trønderne sendte bud etter da de tok til å bli overbevist om at kongen var hellig: «Han spurte om de tegn folk sa hendte med kong Olav, og fikk høre bare godt om det.» Det var han som fikk se kongens uforandrede utseende da Olavs kiste ble lukket opp. Endelig var det han som «med kongens samtykke og hele folkets dom» avgjorde at kong Olav var hellig.

Grimkjell må ha forstått at kongens hellighet kunne gå hånd i hånd med hans åpenbare feil. Han kjente samtidens hedenske litteratur. Han hadde lyttet til skoldenes kvad. Han hadde sett seidmenn i full aksjon. Han hadde opplevd berserker rase som djevler.

Han kjente Olavs arv: Hårfagre-ættens uhyggelige råskap. Han hadde lyttet til vikingers beretning om herjing i fremmede land. Han var klar over hvor miljøskadet denne karen var, som fra 12—18 år hadde tatt del i ett av historiens verste barbarier.

Mot denne bakgrunn, som barn av sin tid — slik har vel biskopen resonert — nådde Olav utrolig langt i å tekkes Hvitekrist. Nåden hadde ikke arbeidet med ham forgjeves.

Begå selvmord . . .

(Forts. fra side 5)

frimodig utforme deres livsstil på en slik måte, at de kan fungere som et kritisk alternativ til en borgerliggjort kirke og oppfylle ungdommens krav om en mere radikal livsstil.»

At ungdommen ikke i de bestående ordensformer kan finne en virkeliggjørelse av deres idealer, når de allikevel ønsker en alternativ livsstil, finner den tyske teolog i høy grad betenkkelig: «Hvis det karismatiske innhold i ordnene var til å få øye på, ville de også tiltale de unge mere. Dette karismatiske utgangspunkt kunne så samtidig være en felles protest mot et byråkratisk samfunns menneskerettigheter.»

Svend Aage Rasmussen

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STALARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

C. HANSSENS

Trykkeri og Bokbinderi

Tlf. 13 056

FREDRIKSTAD

Olsenbanden . . .

(Forts. fra s. 16)

banden fører oss inn i Statoils strengt bevoktede arkiver, vi fryder oss når Olsenbanden lager furore midt under en forestilling i ærverdige Nationalteatret, og vi gapskratter når Egon med stor patos forteller at han må gå under jorden for å slippe unna sine forfølgere, for så i neste bilde å vandre rolig opp trappene fra den høyst hverdagslige undergrunnsstasjonen i Oslo sentrum.

Dette kjenner vi. Det er vår egen hverdag i eventyrets lys som flimrer over lerretet. Vi opplever ting gjennom Olsenbanden som er umulige i vår hverdag. Vi hopper gladelig inn i Olsenbandens speilverden, og når

teppet går ned og filmen er slutt, gleder vi oss allerede til neste film. Flukt? Javel, men det fins fluktmidler som er farligere.

La gå med at filmen ikke gir nye perspektiver og sjelelige konflikter. Det er ikke det vi ber om. Vi ber om en film som er et speil på norsk hverdag. Et speil der alt er tillatt, hemmelige ønsker kan blandes med frodig fantasi.

Olsenbanden gir oss en slik film. Besøktallet viser at tilbudet slår an.

Christian Boe Astrup

«Olsenbanden og Dynamitt-Harry mot nye høyder»

Regissør: Knut Bohwim
Hovedroller: Arve Opsahl, Carsten Byhring, Sverre Holm
Nasjonalitet: Norsk
Manus: Sverre Holm, Øyvind Thorsen

«Dette er den eneste norske filmen som inneholder Holmenkollrennene, Botsfengselet, ridende politi til hest, Karl Johan, Dronning Margrethe og Kongen».

Slik introduseres «Olsenbanden og Dynamitt-Harry mot nye høyder» av filmselskapet. Og dermed skulle altså alt være duket for nok en Olsenbande-suksess, den tiende i løpet av like mange år. Den tiende filmen skiller seg ikke særlig meget ut i fra sine forgjengere. Vi får servert traust norsk underholdning med verbale og visuelle poeng uten den helt store spiritualitet, men med solid, firkantet helnorsk humor. Går man på en Olsenbandefilm så er man garantert en riktig trivelig stund, så lenge man ikke venter de helt store dybder og åndfullheter. Man får ta filmen for det den er, eller la være.

Det har liten hensikt å bedømme Olsen-banden ut i fra de kriterier man gjerne anvender når filmanmeldelser skrives. Men Egon, Kjell og Benny, som utgjør Olsen-banden stiller ett interessant spørsmål. Hva er det som får oss til å gå mann (og kvinne) av huse ti år på rad for å se norsk film? Dette er ikke noe engangsfenomen, Olsen-bande-suksessene er årvisse. Her er det ikke et enkelt blinkskudd, kanskje sendt ut på måfå. De tre her- rer må besitte kvaliteter som gjør

dem populære. Egon, Kjell og Benny er som nevnt ikke noen spennende typer, hver på sin måte er de egentlig litt klønete. Men med alle sine mangler og ufullkommenheter appellerer de til oss på en måte som gjør at vi trives i deres selskap. Dette er kanskje noe av forklaringen på suksessen. Men neppe den hele og fulle forklaring. De fleste Olsenbande-filmene har på en eller annen måte flettet inn et eller annet kjent fra det norske samfunnet, — det har vært personer, og det har vært kjente landemerker

og bygninger. I «Olsenbanden møter Kongen og Knekten» var det lurerier med moms-penger som var et av poengene. I «Olsenbanden for full musikk» la man en del av handlingen til et fullsatt Nationaltheater. I «Olsenbanden og Dynamitt-Harry på sporet» spilte NSB en sentral rolle. Høydepunktet ble kanskje nådd da finansminister Kleppe stod frem i «Olsenbanden og Data-Harry sprenger Verdensbanken». Ingrediensene i den nyeste filmen er nevnt i innledningen. At filmmakerne bak Olsenbande-filmene planmessig spiller på fenomen som er kjent for folk, som er en del av deres hverdag, er selve genistreeten bak denne filmserien. Vi humrer skadefro når Kleppe-pakken stjeles, vi følger interessert med når Olsen-

(Forts. s. 15)

ST. OLAV
Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.
Gunnel Vallquist
Aage Hauken O.P.
Sidsel Skovsrud
Ester Mikalsen
Christian Boe Astrup
Ketil Ronessen

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Tlf. 032/53 373.

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller gjennom postkontorene).
Kr. 70,— pr. år.
For halvår kr. 35,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 80,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 24 46 780.